

Undtagen fra Offentligheden

Taler

Johan Christian Heuch

Dato

5 juni 1890

Sted

Stortinget

- 1 Naar man henser til den Afgjørelse, som de Forslag til Stemmerettens Udvidelse, der tidligere er blevne behandlede, har fundet i denne Session, er der vel ingen Mand her i Salen, som for Alvor tænker, at iaar Forslaget om Stemmerettens Udvidelse til Kvinder skulde have nogensomhelst Udsigt til at opnaa den
- 5 grundlovmæssige Majoritet. Det er jo nemlig noget, vi dog alle maatte kunne være enige om, at dette Forslag til Stemmerettens Udvidelse gaar langt videre og har ganske anderledes indgribende Følger for hele vort Folks politiske, sociale og religiøse Liv end noget af de andre Stemmeretsforslag, som allerede er blevne forkastede. Under disse Omstændigheder havde jeg tænkt mig, at de Herrer,
- 10 som har bragt dette Forslag ind, vilde have nøiet sig med uden Debat at lade det gaa til Votering for at konstatere, hvor mange der her i Salen var, som vilde følge dem. Jeg havde tænkt, at man af Hensyn til Storthingets kostbare Tid skulde have været befriet fra en - jeg kunde være fristet til at kalde den akademisk - Debat, i den Forstand nemlig, at den ingen anden Betydning har end netop den
- 15 at udrede de forskjellige Meninger ligeoverfor hinanden, medens man alligevel ved, hvad Voteringens Udfald vil blive. Dette er imidlertid ikke skeet.

- Storthinget har fundet for godt at anvende en Dags Tid til et Vidnemøde i Kvindesagen, og naar saa er skeet, da maa ogsaa jeg bede om Lov til at faa udtale
- 20 den Anskuelse, som en Mand nærer, der konsekvent nægter den saakaldte Kvindeemancipations Berettigelse helt igjennem. Det er mig kjært at faa Anledning dertil, fordi man stadig fra Emancipationens Tilhængere faar høre dette, at vi, som er Modstandere af denne Bevægelse, og desto mere, jo mere konsekvente vi er - at vi kun fører vor Modstand paa Grundlag af
- 25 Mandfolkeagtighedens Ringeagt for Kvinden og dens brutale Lyst til at herske over de svage. Jeg vilde gjerne søge, om det var muligt, at faa dem, der staar paa det fra mit modsatte Standpunkt, til at forstaa, at naar de, der staar saaledes som jeg, taler og handler, som vi gjør, da gjør vi det ud af en dybt rodfæstet Overbevisning om, at enhver Kvindens Deltagelse i det offentlige Liv, og da

navnlig hendes Deltagelse i det politiske Liv, er Signalet, saa langt fra til hendes Frigjørelse, at det tvertimod er Signalet til hendes Fornedrelse, til Hjemmets Forstyrrelse, Familielivets successive Opløsning og et deraf unndgaelig følgende Sædernes Forfald.

35

Saaledes staar Sagen for mig. Men før jeg gaar nærmere ind paa at vise dette, maa det være mig tilladt med nogle Ord at berøre, hvad der for mig er den dybeste og inderste Grund til at erklære mig mod alt, hvad der sigter til at skaffe Kvinden Del i Herredømmet paa ethvert af det offentlige Livs Omraader. Jeg havde ikke
40 tænkt at berøre denne Sagens dybeste Side, dens religiøse Side, fordi jeg ved, at her er ikke Stedet til at holde Prædikener eller bibelske Forklaringer; men den Maade, hvorpaa den ærede Repræsentant fra Bratsberg igaar haanligen udtalte, at for 10 Aar siden vilde man vel have faaet høre tale om baade Paradis og Johannes og Paulus i denne Forbindelse - dette altsaa, at han talte, som om det
45 var et nu tilbagelagt Standpunkt, at Emancipationens Modstandere paaberaabte sig Skriftens Lære om Kvindens Forhold til det offentlige Liv, bringer mig til at nedlægge en bestemt Protest.

50

Den ærede Repræsentant skal, uden at jeg derover skammer mig i allermindste Maade, faa høre det af min Mund idag i Norges Storting, som han vilde have faaet høre det for 10 Aar siden, at min dybeste Grund til at stemme mod dette Forslag og alle dermed ligeartede er en religiøs, den Grund nemlig, at jeg er overbevist om, at den hellige Skrift, som for mig staar som den ufeilbare Regel og Rettesnor for den enkeltes som for Samfundets Liv, i sin Lære om Kvindens
55 Forhold til Manden fra sit første Blad til det sidste slaar dette fast, at Kvinden skal være undtagen fra Offentligheden og Livet i den.

60

Den ærede Repræsentant kan være sikker paa, at der selv i denne Sal er mange, der med mig vilde aflægge den Bekjendelse, at om det endog var os saa uforklarligt som Treenighedens Mysterium, hvorfor Kvinden ikke skal deltage i det offentlige Liv og ikke bør have Stemmeret, - er det alligevel for os aldeles tilstrækkeligt til at ville frakjende hende enhver dominerende Stilling, dette, at der staar skrevet: «Det er hende ikke tilstedet at herske over Manden, men at være i Stilhed». Om jeg ikke forstod et eneste Gran af denne Sag, jeg vilde staa
65 paa den Grund alligevel.

Som sagt, jeg skal ikke gaa videre ind paa dette. Det var kun den ærede Representant fra Bratsbergs Udtalelser, som nødte mig til at nedlægge en

70 Protest. Idet jeg saa gaar over til den almindelige Debat, vil jeg først gjøre
opmærksom paa dette, at vore Modstandere vistnok med os synes at være enige
i, at der er en Forskjel ved Siden af Ligheden mellem Kvinde og Mand, men dog,
om jeg ikke tager fejl, har en vis Tilbøielighed til at ville tillægge os den Mening,
at vi sætter denne Forskjel deri, at Kvinden i visse Henseender skulde være
75 ringere end Manden; de taler, som om de antager, at vor Mening er den, at
Kvinden vistnok er et Menneske, men dog egentlig kun et halvt Menneske; de
antager, som det synes, at vi saa omtrent deler den Opfatning, der, om jeg
mindes ret, har fundet sit Udtryk i vore gamle Love derved, at en Kvindes
Vidnesbyrd kun skulde tages for halvt godt i Forhold til en Mands.

80

Men dette være langt fra os at mene. Man gjør os fuldstændig Uret, naar man
mener noget saadant. Vi agter hende paa engang fuldt jevnbyrdig med Manden
og dog forskjellig fra ham, og som jeg snart skal vise, vi tillægger hende den
høieste Betydning for det menneskelige Samfundsliv. Ja vi siger, det
85 menneskelige Samfundsliv kunde ikke tænkes at bestaa, dersom ikke Kvinden
med hendes eiendommelige Evner og Begavelse var til. Det er her som med
Forskjellen mellem Mandens og Kvindens Legeme. Det vilde jo være aldeles
taabeligt, om nogen vilde falde paa at diskutere om, hvilket Menneskelegeme
der var det fuldkomneste, der mest udtrykte Menneskets Idé, enten Kvindens
90 Legeme eller Mandens. De er jo hver paa sin Maade, men sandelig ogsaa hver
paa sin Maade lige fuldkomne. Saaledes siger vi ogsaa om Kvindens og Mandens
Aand og Sjæl: de er lige fuldkomne og dog ligesaa forskellige, som Mandens
Legeme er fra Kvindens.

95 Det er vort Standpunkt. Og hvis man saa vil spørge os: «Hvori sætter I da denne
Forskjel, denne sjælelige Forskjel», nu ja, saa kan jeg virkelig tildels svare med de
Ord, som Minoriteten har skrevet i sin Indstilling, og som efter min Mening er
de bedste Ord, som findes i hele Indstillingen, nemlig det, at hun ved «sin finere
Intuition, sin stærkere Medfølelse og sit større Taalmod» udmærker sig fremfor
100 Manden. Jeg vil sige, idet jeg nærmere forklarer dette: Kvinden har en Evne til at
se det store i det smaa, til med Takt at finde, hvad der kan og hvad der ikke kan
gjøres i ethvert givet Øieblik, til med et eneste Greb at se ind i selve Tingens
Kjerne; hun har en Følelsernes Finhed og en Stemningernes Rigiditet og en
Hengivenhedens Evne, som Manden som saadan mangler. At der kan gives
105 abnorme Kvinder og abnorme Mænd, taler jeg selvfølgelig ikke om. Men idet vi
tillægger hende denne Eiendommelighed, tillægger vi hende ogsaa en Forret,
som er saa stor, at hvis hun selv skjønner, hvad der ligger deri, - hvis hun ikke

110 selv er forblindet af denne demokratiske, moderne Tids Emancipationslyst, vil hun indse, at de Mænd, som tillægger hende denne Evne, skatter hende ganske anderledes end de Mænd, som i Høiden vurderer hende saa høit som sig selv.

Vi tillægger hende nemlig og hende alene Evnen til at kunne skabe et Hjem. Sandelig, naar vi tillægger hende denne Evne, forfordeler vi hende ikke; vi gjør
115 hende ikke Uret; thi det er det største i denne Verden. Det er ikke i det Offentlige, at Menneskelivet ret faar udfolde sig efter sit indre Værd og Betydning; det intense, inderlige, personlige Liv føres indenfor Hjemmet. Saa længe Hjemmene er gode, saa længe Livet der flyder sundt, rent og friskt, saa længe kan der være meget daarligt baade i Stat og Kirke, - der er Haab for det
120 Folk. Men lad Livet i Hjemmene være fordærvet, lad Familien være opløst, saa vil snart den Stat gaa til Grunde, om den end var saa mægtig som den romerske Keiserstat, som netop giver Exempel paa en saadan Kolos, som er indvortes raadden, fordi der ikke er Hjem længer.

125 Dersom Hjemmene er gaaet til Grunde, saa sker det samme som med Trichinosen. Trichinerne baner sig Vei ind til de inderste og fineste Kar, de overskjærer Traadene; Legemet ser endnu ganske sundt ud, men - man ved ikke, hvorfra det kommer - pludselig bryder Feberen ud med al sin Elendighed, og Mennesket synker sammen i Døden, og naar man obducerer det, ser man, at det
130 er de fine, indre Kar, som er overskaaret. Det er Billedet paa et Folk, som ikke længer har sunde og gode Hjem. Men sunde og gode Hjem kan aldrig Mandfolk skabe i Verden; det kan alene Kvinden gjøre. Det er hendes uendelige Betydning for Samfundslivet.

135 Man tænke sig f. Ex., at der var et Hus, som bestod af Fader og Sønner og bare mandlige Tjenere, ikke saa meget som en gammel Barnepige engang, - det kan nok hælde, at de Børn var vel disciplinerede, men sandelig om de vilde vide, hvad et Hjem var! En Mand, han kan ikke engang ret sige, hvad et Hjem egentlig er. Vi kan sige at det er det Sted, hvor vi kjender, at det for os er godt at
140 være; det er det Sted, hvor Glæden bliver dobbelt og Sorgen halv; det er det Sted, hvor jeg ved, at jeg altid finder Forstaaelse; men hvorledes det gaar til, at det sker, det kan jeg ikke sige.

Men Kvinden kan ikke alene sige det, men hun kan gjøre det, hun kan skabe det.
145 Kvinden er de tusind Hjems Velsignelse; den, som tager hende bort fra Hjemmene, berøver de tusind Hjem deres Velsignelse, og dette at være det, det

er hendes eget Livs Velsignelse. Den Kvinde, som er noget i sit Hjem, hun og hun alene har et fyldigt Liv. Jeg mener, man har Brug for alle hendes Evner - det
150 er en skammelig Løgn, naar man siger, at vi i vore Hjem kun har Brug for en Hustru, som kan stoppe Strømper og lave Mad, det være langt fra; for den Sags Skyld kan hun gjerne være ligesaa lærd som Dronning Kristina af Sverige eller Professorinde Kowalewski; Kvinden har Brug for alle sine Evner indenfor Hjemmets Døre; jo større Begavelse hun har og jo mere udviklet hun er, desto
155 bedre. Men det er ganske sandt, at Hjemmene ogsaa har den Fordel, at der kan selv de ringe begavede finde sin Plads, fordi der gives ingen Kvinde, som ikke har Evne til, hvis ikke Emancipationen eller, jeg kunde fristes til at sige, andre Laster har gjort hende uduelig til at løse Kvindens Opgave - der findes ingen Kvinde, som ikke har Sands for og Evne til at udfylde en Plads i sit Hjem.

160 Altsaa, vi tildeler Kvinden den høieste Betydning for Samfundet og Samfundslivet, idet vi tillægger hende en grundlæggende Gjerning i Hjemmet, det, som maa til først og fremst i alle Samfund. Men saa paastaar vi, at den Gjerning vil hun ikke kunne gjøre, hvis de offentlige Interesser fylder hende
165 saaledes, som de maa fylde den, der aktivt vil deltage i det politiske Liv, eller jeg for min Del gaar videre, jeg siger: i det offentlige Liv i det hele. Her kan først og fremst vi Mænd paaberaabe os vor egen Erfaring. Jeg tænker, at enhver af os, som har et Embede eller paa anden Maade har offentlige Gjøremaal, og som har Hus og Familie, vi føler det som noget paa én Gang ondt og selvbebreidende, at
170 vi formaar kun altfor lidet at være det for vort Hjem, som vi dog som Mænd og Fædre skulde være. Det er ikke alene det, at vi har liden Tid til at være inde i Familien; det fik endda være; men selv naar vi er der, saa er vort Hoved og mange Gange ogsaa vort Hjerte saa fuldt af vor Gjerning og de Tanker og Ting, som den omfatter, at om vi end er i Hjemmet, er vi dog som de, der ikke var i
175 Hjemmet. Vi kjender det som noget sørgeligt; men for os, som er skabt for det offentlige Liv, er det ofte uundgaaeligt. Men skal det samme være Tilfældet med vore Hustruer, vore Døtre og vore Søstre, da skjønner jeg ikke mere, hvor det bliver af Hjemmet; man kan ikke have sit Hjerte paa to Steder; man kan ikke paa én Gang sætte sit Livs Formaal i at bygge Hjemmet i Privatlivets Stilhed og i at
180 tjene sit Fædreland ude i det offentlige Liv; man kan have den Forstaaelse naturligvis, at man opfylder sine fædrelandske Pligter, over sin Fædrelandskjærlighed bedst ved Hjemmets Gjerning, det er en anden Sag.

Der gives ikke den menneskelige Interesse, som et Hjem og dets Gjerning ikke
185 kan omfatte. Derfor kan Kvinden, om end paa anden Maade end Manden,

fuldt saa godt som han tage Del i alt, hvad der bevæger Sindene i Kirke og Stat. Men dersom Kvinden mener ikke at kunne nøie sig hermed, hvis hun indbilder sig, at hun for at kunne øve sin Gjerning, maa styrte sig ind i det offentlige Livs Forvirring, maa da ikke Hjemmet gaa tilgrunde?

Hjemmets Pligter bliver da for dette Slags Kvinder en Byrde, og herfor har vi desværre altfor let for at finde Bevis; thi tal med emanciperede Kvinder, læs deres Skrifter og se, om ikke dette kommer igjen bestandig, at de, der taler som jeg, vil have, at hun skal være Mandens Trælkvinde, hun skal bare være ude i Kjøkkenet og lave Mad og stoppe Strømper; jeg ved ikke, hvor mange Gange jeg har hørt Blaastrømperne sige dette Slags Ting. Disse stakkels Kvinder - jeg siger det i fuldeste Alvor - disse stakkels Kvinder, hvor store de er blevne i Verden, de har glemt sin egen Opgave, Hjemmets Opgave, og de vidner om det derved, at de bilder sig ind, at det at være huslig, at være Hjemmets Velsignelse, det er ikke noget andet, end enhver Kok eller Skrædder kan gjøre dem efter. Det er for mig et Bevis paa Emancipationens Fordærvelighed, at disse Kvinder taler med Foragt om den eneste Opgave, som de er ene om i Verden, og som ingen Mand kan hjælpe dem med; nei, de maa absolut være med at løse Mandens Opgaver, skjønt det er deres hele Natur imod.

I denne Forbindelse kommer jeg til at tænke paa det, hvormed Repræsentanten fra Bratsberg forbausede mig allermest igaar; det var et Ord, som viste mig mere end noget andet, hvor forunderligt det dog er, at to Mennesker formaaar at se saa grændseløst forskjelligt paa den samme Sag; han sagde nemlig, ja han begyndte endog sit Fordrag med det som noget, der sandsynligvis skulde bære det helt igjennem, at han vilde lægge os indtrængende på Hjerte, at her var Tale om vore Mødre, vore Husturer, vore Søstre og vore Døtre; han mente altsaa, at naar vi tænkte paa vore kjære, paa dem, der stod os nærmest, saa skulde denne Sags Ret blive os allermest indlysende. Paa mig virkede dette, da det saaledes ble trængt mig ind paa Livet, paa en saadan Maade, at jeg følte det som en Gysen, en Rædsel.

Havde jeg Uret? Mine Herrer Repræsentanter - Hr. Ullmann lagde os bl.a. paa Hjerte, at vi skulde tænke paa vor Moder. Nu vel, mine Herrer, tænker paa dette, at det havde været Eders Moder, som i Kraft af Stemmeret og Valgret havde deltaget her i Storthinget igaar i Debatten om Konsulaternes Aflønning. Tænker Eder den ærværdige med sin stakkels Fistelstemme udbrede sig med al den Iver og Fanatisme, som let griber Kvinden, om hvorvidt det var rimeligt at

beholde Konsulaterne i Wien og Rom! Er jeg den eneste, som vilde have flyet i Rædsel fra Salen, hvis man tænker sig sin Moder i en saadan Situation?

Eller noget, som kanske er mindre slaaende, men kanske mere sandsynligt:

230 Altsaa de har faaet Valgret, vor kjære Hustru, vore Døtre: nu, der er Valgdag her i Kristiania; det gjælder at komme til Urnen i rette Tid og afgive sin Stemme. Vi sidder og spiser, der kommer Telefonbud, at det er gaaet fortere med Stemmegivningen, end man fra først af havde tænkt sig, vi maa skynde os at komme, Navnene paa H. opraabes nu; vi reiser os fra Bordet og griber efter
235 Stemmesedlerne, jeg tager Morgenbladet's, min Datter Dagbladet's og min Hustru en Mellemting, og saa løber vi allesammen afsted omkap for at komme først til Valgurnen. Jeg lægger Eder paa Hjerte at tænke paa Eders Kjære, som Repræsentanten fra Bratsberg gjorde. Nei, lad os dog ikke glemme, at saa længe Verden har staaet, har det været saa, og er indtil denne Dag, at Sløret har været et
240 Klædebon, som har hørt Kvinden, men aldrig Manden til, og at den, som sønderriver Kvindens Slør, gjør en fræk Gjerning.

Selve Sproget oprører sig mod Kvindeemancipationens Tanke. Hr. Ullmann talte flere Gange igaar om Kjøbmand Wilhelmine Hansen, Manden Wilhelmine
245 Hansen! Maa jeg, Hr. Præsident, faa Lov til at præsentere Dem Manden Wilhelmine Hansen? Er det ikke et Monstrum? Og dog læser vi allerede hver eneste Dag om Wilhelmine Hansen, Formand, og idag fordrer man af os, at vi skal frembringe Wilhelmine Hansen som Storthingsmand.

250 Men selve Ordet "offentlig" - ja hvor fint og ironisk Sproget ofte er - der er ikke noget iveien for, at vi kan sige om alle os, at vi er offentlige Mænd; men vi ved jo, at vilde vi bringe Ordet offentlig i Forbindelse med en Kvindes Navn, vilde det være den største Beskjæmmelse. Drager man Kvinden ind i Offentligheden, drager man hende ikke blot bort fra hjemmet, som man undergraver, men man
255 drager hende bort fra sig selv, man hindrer hende fra at komme til sig selv. Hun kan ikke gjøre Mandens Gjerning; just det, som er hendes Storhed, just det, som er hendes særegne Begavelse, det, hvormed Vorherre har forsynet hende, for at hun skulde gjøre den grundlæggende Samfundsgjerning, at bygge Hjemmet - just disse Evner vil være hende imod i det offentlige Liv.

260

Hendes Følelseslivs Styrke, hendes Tilbøielighed til Sympathier og Antipathier, hendes Evne til at gjøre det smaa stort, selv det, som er det største hos hende, hendes Evne til at hengive sig helt til en Sag, vil skabe den mest fanatiske

265 Politiker i et Øieblik af hende. Hun vil mere hensynsløst end nogen Mand
forfægte sin Sag, hun vil storme fremad paa den Bane, som er hende anvist. Hvis
man tænker sig et Samfund, styret af Kvinder, vil det være et Samfund, som
bevæger sig uafladelig i de voldsomste Søer.

270 Hun kan ikke gjøre Mandens Gjerning, men dersom hun vil ud i
Offentligheden, saa foragter hun sin egen Gjerning, saa vil hun ikke være
Kvinde. Hun kan ikke gjøre Mandens Gjerning, og hun vil ikke gjøre Kvindens
Gjerning, hvad bliver hun da? Hun bliver et vanskabt Misfoster, hun bliver et
Neutrum, saaledes som det er Syn for Sagen for den, der vil have Øine til at se
275 med. Men ve det Samfund, som ikke længer bestaar af Maskuliner og
Femininer, men af Maskuliner og Neutra.

Ja, dette er ikke blot et tomt Billede. Hr. Ullmann spottede igaar over det, at der
i Pluralitetens Indstilling var fremkommet en Ytring om, at
280 Kvindeemancipationen kunde forandre Kvindens Fysiologi. Men jeg vil minde
Hr. Ullmann om, at i Emancipationens forjættede Land, Amerika, gives der
Læger, som for ramme Alvor paastaar, at der, hvor Kvinderne gennem et Par
Slægtled har været emanciperede og gjort Mandens Gjerning, der fremkommer
der en steril Kvindetype, som i mange Henseender varierer fra den ordinære
285 Kvindetype. Jeg lader det staa ved sit Værd; men at der gives Læger, som har sagt
det, er sikkert, saa Hr. Ullmann skal ikke saa sikkert vise det væk.

Saa sagde Hr. Ullmann, at det kunde ikke være saa farligt, om Kvinderne fik
Stemmeret, fordi det vilde blive saa faa, som blev valgt ind i Stortinget, han
290 nævnte bare 14 i dette Øieblik. Jeg maa sige, at det er mig fuldstændig
ligegyldigt, om ingen blev valgt ind i Stortinget paa 10 Aar; det er sandelig ikke
det, det kommer an paa; men en saadan Revolution, som man her vil forberede i
alle sociale Forhold, vil, om dens Virkninger ikke spores i Øieblikket, nok spores
alligevel. Lad være, at ingen Kvinder vil blive valgt ind i Stortinget, at
295 forholdsvis meget faa vil benytte sin Stemmeret. Alle skal dog have Adgang til
det. Alle vilde de dog fødes med den Bevidsthed, at de ligesaa vel som Manden
var kaldte til Deltagelse i det offentlige Liv. Alle vil de være sat paa en
naturstridig Basis ved selve Fødselen. Samfundet havde sat dem der. Det er for
mig Hovedsagen. Det er mig ganske ligegyldigt, om i Øieblikket nogle eller alle
300 benytter sig af Retten. Det vilde forresten snart blive nødvendigt, at de gjorde
det. Fra Begyndelsen af vil det sandsynligvis næsten kun være radikale Kvinder,
som vil benytte sig af Stemmeretten. Jeg har vanskeligt for at tænke mig, at ægte

305 konservative Kvinder vil gjøre det. Men naar de radikale Kvinder paa den
Maade, som jeg tror Hr. Lange antydede, mægtig hjalp frem Radikalismens Sag
blandt os, saa vil vistnok ogsaa mange konservative Mænd, der i denne Sag ikke
indtager et saa bestemt Standpunkt som jeg - jeg vilde viselig aldrig gjøre det -
føle sig drevne til at opmuntre sin Hustru og de Kvinder, som de har Indflydelse
310 paa, til ligeledes at benytte sin Stemmeret for at veie op disse, og da kommer
man i den Fristelse hvori jeg mener Lord Salisbury er falden, naar han, for at faa
en øieblikkelig Hjælp af Kvinderne, mener, at det kunde være en konservativ
Tanke, at de skulde have Stemmeret.

Det er mig aldeles ubegribeligt, at man kan tænke sig, at en saadan social
315 Revolutions Virkninger lader sig overskue i et Øieblik. Her kunde være
overmaade meget mere at sige; men jeg tør ikke opholde Forsamlingen længer.
Jeg vil sammenfatte min Mening i et Udtryk, som jeg er vis paa, at Hr. Ullmann
vil forstaa. Jeg vil til det yderste modsætte mig ethvert Forslag om Kvindernes
Stemmeret, fordi jeg vil gjøre mit for, at Kvinden ikke skal forvandles til en
320 Ting, for at vi ikke istedetfor Kvinder skal faa Fruentimmer. Mod dette Maal
har vi forlængst efter min Mening begyndt at vandre. Jeg maa give Hr. Ullmann
fuldkommen Ret i det, at den Bevægelse, som nu har faaet sit sidste Udslag i
Fordringen om Kvindens politiske Stemmeret, er begyndt for lange Tider siden,
og jeg er ingenlunde enig med dem, der af utilistiske Hensyn mener at kunne
325 forsvare til en vis Grad Kvindens Emancipation. For mig er dette en saa stor Sag,
for mig strider dette, at lade Kvinden deltage i det offentlige Liv, saaledes mod
Guds Skabeanordning, at intetsomhelst Bihensyn, intetsomhelst Nyttens Hensyn
vil kunne gjøre, at jeg vil gaa med paa det.

330 Jeg mener, at de, som har gjort det, nu faar høste, hvad de har saaet. Jeg tror
ikke, at man, efterat saa mange Dæmninger er borttagne og saa mange
Indrømmelser er gjort, i Længden vil kunne hindre Floden. Men om jeg end
mener, Syndfloden vil komme, kan dog dette ikke hindre mig fra at ønske, at
den ialfald ikke kommer i vore Dage.

335

Kilde

340 Storthingstidende, 1890, s. 1272-76.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/undtagen-fra-offentligheden>

345

350

355

360

365

370

375

380